

Vigilantibus iura!*)

Globoko v človeško naravo je položil Stvarnik hrepenenje po svojem. Vsakdo hoče svoje, kar mu gre po pravici. Ker pa se vedno kdo najde, ki bi rad še kaj več, kaj takega kar ni njegovo, ampak tvoje, moraš vedno paziti, da ti z goljufijo ali silo ne vzame, do česar imaš Ti pravico. Zato je življenje ne le delo za pridobivanje življenjskih potrebščin, ampak tudi boj za njihovo ohranitev.

Otroci so ti jemali igrače, sosed vam je hotel pri meji odtrgati kos gozda, brezverski ljudje vam hočejo vzeti vero očetov, sovražne države in narodi so nas oropali zemlje in naše brate jezika. Otrokom si se ustavljal sam, sosedu cela družina, brezvercem duhovniki in katoliške organizacije, sovražnim narodom in državam mora stopiti v obrambo narodnih in državnih pravic organiziran narod, država. Najsibo goljufija ali sila, s katero nas kdo namerava oškodovati za naše dobrine in pravice, vedno je treba čuti in paziti, da pravi čas in s pravim orožjem nastopimo v obrambo svojega. Kdor se za svoje ne meni, kdor se zanj pravi čas, s pravim orožjem ne postavi, mu bo odvzeto. Pri sodnji iskati pravico je drago in ne vedno uspešno. So pa tudi stvari, ki ti jih nobena sodnija ne more

vrniti, in te so najdražje: jezik, poštenje, vera, svoboda... Za te največje ljudske dobrine velja v posebni meri: vigilantibus iura!

* * *

Za nas Slovence je bila odpočetka katoliška vera dragocena skrinja, v kateri sta bila edino varno shranjena tudi naš jezik in svoboda. Pred 100 leti komaj še ni bilo nikogar, ki bi bil čuval in gojil naš jezik, razun duhovnika. Pred Turki je branila in moč dajala le vera. Na naših mejah, ogrskim in beneškim Slovencem je samo vera ohranila narodnost in jezik. Tako je bilo in tako je danes: kjer in kadar je naš narod v nevarnosti, da vtone in izgine med tujci, ko ga zapusti vse drugo, mu ostane in ga ohrani vera in Cerkev.

* * *

Ni čuda, če mi Slovenci katoliško vero cenimo tudi iz narodnih razlogov. Saj nas cela zgodovina našega malega naroda uči in današnje razmere nam pričajo, da je za nas Slovence vera ne le kažipot v večno domovino nad zvezdami, ampak tudi najmogočnejši branik naše tukajšnje domovine. Zato so jo naši predniki tako junaško branili pred Turki in protestanti, zato jo tudi dandanes še ljudstvo brani pred svobodomiselskimi brezverci.

*) Čuječim pravica! Pregovor.

Vsako številko „Mladosti“ mora uprava sproti plačati tiskarni! Vse pisarniške stroške mora O. P. takoj poravnati! Odkod naj jemlje denar? Od Tvojih 10 kron, ki si jih dolžan redno vsak mesec plačati odseku, odsek pa poslati na O. P. — Ali si za januar in februar že plačal? — In odposlal?

Časi in ljudje se menjajo; ni vsako orožje za vsak čas in vsak boj. Zoper Turka so bili noži, sulica in puška, za silo tudi cepec in vile; zoper protestante so se borili z živo besedo, katekizmom, izgonom iz dežele in posesti; zoper današnje sovražnike naše vere se mora boriti knjiga, časopis, društva, shodi, tabori, vsakovrstne organizacije i. t. d.

* * *

Toda, ali mari res kdo hoče narodu vero vzeti? Tisti, ki sami to poskušajo, trdijo, da ne; nedolžnih nevednežev, ki jim pri tem prikimavajo, je že malo. Prejasno govore znamenja, vsem očita. Med nami se razširjajo časopisi, ki vstrajno, naravnost, ali prikrito napadajo, smeše, blatijo vse, kar je vernim katoličanom sveto, zlasti pa pastirje, da bi lažje ugrabili ovce. Med nami so razširjene knjige, igre, zabave, ki ubijajo sadove vere: poštenje, čistost, zmernost... Tisoči glasov so se našli med nami pri volitvah za može in stranke, ki v politiki pobijajo, kar zavedni katoličani negujemo. Tisoči fantov in deklet so organizirani v društvih, ki hočejo brez Boga in vere, brez molitve, sv. maše in sv. zakramentov vzgojiti nov rod, narod brezverskih Slovencev, srditih sovražnikov Cerkve, ki je največja dobrotnica, rešiteljica našega naroda, narod kulturnih janičarjev. Velik del, morda večina izobražencev služi dandanes tem brezbožnim, protinarodnim težnjam.

Tudi v tem boju velja: *vigilantibus iural*! Le čuječi, zavedni, organizirani in požrtvovalni katoličani morejo preprečiti, da ne dobe vse moči nad narodom v roke brezverci in ga ne oropajo, okradejo in ogoljufajo za njegovo najdražje, vero očetov. Skušati morajo v kali zatreti vse slabo in pohoditi hudičevo seme, preden požene stupeni sad, sami pa ob enem sejati dobro seme in je gojiti, da rodi ljudstvu dober sad. Zajeziti morajo širjenje in vpliv slabega tiska, brezbožnih društev in strank, širiti in krepiti morajo katoliški tisk in organizacije. To delo, ta boj nikoli ne more in ne sme prestati, ker nikoli slabo ne počiva. Kakor na njivi plevel, kakor v duši skušnjave, tako se neprestano pojavlja slabo med ljudstvom. Kdor zanemari delo in boj v narodu, je kriv, da preraste njivo plevel, ki mori dobro seme.

* * *

Jaka Počasen.

Obisk v orlovski centrali.

Sem dejal, da bi šel spet enkrat v Ljubljano pogledat. Je že tako pri nas v hribih, da moraš od časa do časa doli v dolino.

Pri tem delu in boju se rado zgodi, da človek postane malodušen, naveličan, zmeden, ali se celo tako zaplete, da izgubi pravo pot. Treba je zato od časa do časa pregledati načrte, delo, orožje, dosežene uspehe in neuspehe, prešteti vrste borcev, premisliti, če se prav dela in bojuje, če ne bi bilo kako drugače morda bolje, uspešnejše....

V naši organizaciji to važno opravilo vrše revizije, občni zbori in veliki tabori. Za celo armado katoliškega ljudstva pa opravljajo to prevažno nalogo katoliški shodi. Najbolje organizirani nemški katoličani imajo tako splošno revizijo, katoliški shod, že 60 let vsako leto! Pri nas pa so se zbrali na katoliški shod prvič l. 1892. v Ljubljani. Ta shod je imel nalogo vzdramiti verno ljudstvo k obrambi vere in je poučiti, kako naj jo brani s časom primernimi sredstvi: tiskom in organizacijo. 2. kat. shod l. 1901. je dal ljudstvu na podlagi započetelega dela podoben načrt, kako naj na vseh poljih dela za svoje prave koristi. 3. kat. shod l. 1906. je pregledal in smotno uredil, kar je rodilo seme prvih dveh kat. shodov. L. 1913. pa se je vršil v Ljubljani mogočen slovensko — hrvatski kat. shod, ki je pokazal krasne uspehe 12. let smotrenega, urejenega dela katoliških organizacij, med drugimi tudi 2000 Orlov in Orlic v sprevedu, 1000 na telovadišču. Ta shod je zanetil med ljudstvom silno navdušenje za organizacijo, ker so ljudje videli moč in lepoto organiziranega dela. Ako ne bi svetovna vojska porušila večine uspehov 20 letnega dela, bi danes naše ljudstvo živelo v neprimerno boljnih razmerah!

* * *

10. leto teče od zadnje revizije in manifestacije katoliških Slovencev. Mnogo ran, ki nam jih je zadala vojska, je že zaceljenih, mnogo razvalin pozidanih. Orel leta višje nego prej. Očiščene so presejane vrste zavednih katoličanov. Mnogo pa je tudi nejasnega, nedovršenega; mnoga vprašanja čakajo točnega odgovora; nimamo dosti pregleda o izvršenem delu, tu in tam so pomanjkljivi načrti, negotove smernice, nenotni nazori; želimo si več discipline, navdušenja, poguma....

Potrebujemo katoliškega shoda! Kdaj bo?

○○○○○○○○

Imaš ta ali oni gospodarski ali stanovski opravke, spotoma pa utegneš ustreči tudi svoji radovednosti ali celo ukaželjnosti. Saj

je v Ljubljani marsikaj, česar pri nas v hri-
bih ni in ne bo.

To sem si torej dejal in sem šel. Kar
se tiče postranskih namer, namreč mojih
potov poleg resničnih opravkov, je bila stvar
takale. Pri nas imamo orlovski odsek, jaz
sem pa njegov predsednik. Če mi morebiti
kdo ne verjame, da je predsednikova služba
težka, naj pride k nam in z menoj zamenja.
Bo videl!

To se pravi: saj že še gre. Bolj po-
časi, seveda, v hrihah še posebno. In pa
to upoštevajte, da je predsednik pri nas
Jaka Počasen. Saj sem imel namero, da bi
zatajil to tečno ime in si privzel drugačno.
V neki ljubljanski pisarni mi je njega dni
neznan škrībontar zagodrnjal v papirje: Jaka
Počasen! Všeč mi je bilo in sem mislil:
Jaka, veš kaj, kar tako se piši zanaprej!
Pa so mi svetovali vplivni možje in so rekli:
Ti, Jaka, tako ti povemo. Počasen si prav
redko, počasen pa zmerom. Boga hvali, da
si pridelal tako pomenljivo ime!

Tako sem torej ostal Počasen, z menoj
je ostal počasen naš odsek. Ampak to mor-
ram reči, da storim kar storim. Še več!
Od časa do časa stopim mimogrede doli
v tisto ljubljansko centralo. Pogledam sem,
pokukam tja, poprašam ono, poizvem tisto,
pogovorim se z enim, posvetujem se z dru-
gim — pa se ukrešejo nove misli v moji
predsedniški glavi. Domislim se nečesa, pre-
tuhtam naprej in nazaj — pa se vrnem na
svoje odlično mesto v naše hribe. Pripo-
vedujem, kaj sem videl, pravim, kaj sem
slišal, povem, kako bi bilo prav, pokažem,
kaj sem prinesel. Počasen sem res, počasen,
toda storim, kar storim.

Bil sem toraj tudi oni dan v Ljubljani
in takole enkrat proti poldnevu sem zavil
v Ljudski dom. Tiste bele table po stenah
so mi kazale pot in me varno pripeljale
do vrat, ki jih še niso bile vidle moje
oči. Table so vabile:

Jugosl. orlovska zveza.

Orlovska podzveza.

Orliška podzveza.

Društvena nabavna zadruga.

Potrkal sem, odprl in vstopil. Pa me
je skoraj vrglo nazaj! Kam so zagazile moje
noge?

Obšel me je mrzel občutek, da sem
spremenjen v miš, kar me obdaja je pa
mišnica. Imelo je lesene planke — morda
jim pravijo stene? — v njih steklena vrata
brez kljuke, nekaj steklenih oken. Skozi šipe
je bilo marsikaj videti, ali kje more Jaka
Počasen hitro tako reč pregledati!

Takrat je že nekaj živega stalo pri oknu
na oni plati in je odprlo — ne, odrinilo —

pol okenca. Pri tej priči sem prerajtal, da
stoji pri oknu gospodična.

Slaba volja me je oblila. Bilo je nekdam,
da sem prišel v orlovsko pisarno, pa ni bilo
nič treba reči, po kaj sem prišel. Ta ali
oni orlovski brat mi je stopil nasproti,
rekel mi je Bog živi in mi podal roko. Po-
tlej sem se vsedel na stol in se porazgo-
voril ž njim do mile volje. Sedaj pa takole!
Res, zelo se je preongavila Ljubljana tega pol
leta, odkar je nisem videl.

„Kaj pa želite, prosim?“

Sem že mislil lepo za zamero prositi,
da sem se zmotil in zašel v kakšno gospo-
sko pisarno, pa so moje oči obvisle na
napisih nad okenci. Tu: Orlovska podzveza,
tam: Orliška podzveza, ondi: Nabavna za-
druga. Torej se le nisem zmotil.

„Prosim, s čim naj vam postrežem?“

Tako glasno je vprašala, da se je sli-
šalo iz besed: Zini vendar, ne utegnem za-
bijati časa! Na tihem sem ji pritegnil in
sem glasno povedal:

„Sem mislil, da bi se s kakim bratom
o našem odseku pogovoril.“

„Sedaj ni nobenega tu. Morebiti pride
kateri še predpoldne, popoldne pa gotovo.
Če utegnate se vrnite proti večeru.“

„Ali bi lahko malo počakal?“

„Seveda. Kar vsedite se tja k mizi!“

Okence se je zapahnilo in jaz sem z
enim očesom poiskal sedež, z drugim sem
gledal skozi šipo, kam bo izginila moja ne-
znanka. Pa ni izginila. Sedla je k pisalni
mizi, njeno lice pa je dobivalo bolj in bolj
uradno barvo. Skozi drugo okence sem za-
pazil še več „delovnih moči“, skozi tretje
se je svetlikalo v drugo sobo. Tam je klju-
kal in kljukal pisalni stroj, pa ne sam od
sebe. Vrata v tretjo sobo so bila zaprta.
Na njih je visela tablica z napisom: „Seja!“
Pozneje sem zvedel, da to pozorilo velja
še za prejšnji večer.

Vse to in podobno sem natanko pre-
misлил in sem dejal sam pri sebi: Taka je
torej naša centralna pisarna! Nikakor pa
nisem mogel dognati, če mi je naprava všeč
ali mi ni.

Takrat je prišel zopet nekdo v mojo
mišnico in se ni prav nič začudil. Pri okencu
je povedal svojo reč, dobil nekaj v papir
zavitega, odrinil svoto drobiža in šel. Glej
ga plenka, ta je že vaje vsega tega!

Pred seboj na mizi sem zagledal dopisno
knjigo. Hej, ta me je zanimala! Listam, lis-
tam, berem — prmiš, v teje prečudni miš-
nici se pa ne zbirajo tutke! Okrog te knjige
se sučejo fantje, ki imajo v žilah živo kri,
v krvi bujno življenje.

Ravno sem napravil piko na koncu svojih misli, ko vstopi fant z orlovskim znakom: „Bog živi!“

Brez ovinkov stopi k meni in mi vzame knjigo. „Prosim“.

Pogleda, prebere, pokima. Sede, zapiše, vstane. „Bog živi!“ Odide.

Preberem. Bil je odgovor na vprašanje, ki je stalo na zadnjem mestu. Tikalo se je priprav za neki tečaj.

Prišli so še drugi, vsak s svojimi željami. Vse občevanje se je vršilo skozi okence, v sobah so pa delali dalje.

Dejal sem si: Skoraj bi mi bilo všeč.

Pol ure je poteklo, znanca nisem dočkal. Sklenil sem: popoldne se vrnem.

In sem se vrnil proti večeru. V „mišnici“ sem našel kup fantov v živahnem polglasnem pogovoru. Tudi skozi okence sem takoj razbral več ljudi nego dopoldne. Spoznal sem nekaj znanih obrazov, članov predsedstva. Sloneli so nad papirji in so imeli nekam slovesne obraze. Tu pa tam so stopili skupaj, dva, trije, in bilo je, kakor da se posvetujejo.

Skoraj preslovesno se mi je zdelo, da bi se vtaknil vmes. Pa sem si mislil: Dosti daleč sem jo primahal, malo vpoštevam, že zaslužim. Potrkal sem na okence in poklical znanca.

Razgovorila sva se. Povedal sem mu svoja čustva glede centrale. Povabil me je skozi vrata brez kljuke in mi površno pokazal vse prostore in razdelitev poslovanja. Prav odkritosrčno sem moral priznati, da je to kovačnica, v kateri se kuje in snuje veliko duševno delo, da je ta kraj srce orlovske organizacije, iz katere lahko s polnim zaupanjem pričakujemo zdrave krvi, napajajoče in oživljajoče vesoljno orlovsko telo po domovini.

„Priatelj, delo nam narašča, se kopiči. Stvar moramo vzeti resno, odtod ta ureditev pisarne, odtod tvoja ‚mišnica‘, ki ti je vzela sapo. Le na ta način lahko zvezino osobje nemoteno dela“.

Poslovil sem se. Z novim ognjem sem se vrnil v svoje hribe in sem pripovedoval, kako je v Ljubljani. Ker pa ne morem vsem vsega povedati, sem dejal, da bi bilo morda dobro, če bi tudi zapisal.

○○○○○○○○

Čas volitev.

Je zelo buren, a hvala Bogu ne predolg. Orel je mladinska, vzgojna in izobraževalna organizacija in „Mladost“ njen list; oba sta daleč vstran od politike. Vendar, ker nismo za noben pojav v našem listu slepi in gluhi, ker moramo o vsaki ljudski zadevi imeti svoje mnenje, ker vihra okoli nas, v naših krajih volilna borba in ima velik del bratov dolžnost in pravico pri volitvah s svojim glasom odločati o usodi naroda in države — treba tudi o tej stvari reči besedo.

Pri volitvah izvoljeni možje bodo kot poslanci v državnem zboru s svojim delom in glasom odločali v najvažnejših zadevah: koliko naj kdo plača davkov, kako naj se davki porablja; kakšne pravice naj ima kmet, delavec, uradnik . . .; kdo in kako dolgo bodi vojak, kaj naj vojaki jedo in kako se mora z njimi ravnati; katera društva se prepovedo, katera podpirajo; ali naj se uči v šoli Kristusov nauk ali brezverstvo; v katerem jeziku naj se govori in piše v naših šolah, uradih . . . itd. Razne ljudi priporočajo razne stranke, naj jih volimo za poslance. Iz življenja teh mož in iz delovanja teh strank v preteklosti precej zanesljivo sklepamo, kako bodo delali v prihodnje.

V smislu naših načel (v Zlati knjigi) se kot organizacija ne mešamo v nobene politične boje; posebne določbe v Poslovníku (str. 6.) varujejo nepolitični značaj Orla (prim. tudi Mladost XIII. l. str. 147), ker hočemo obvarovati Orla vseh preprirov in razdorov, pa tudi napadov od zunaj, ki izvirajo iz politike.

Vsak Orel pa ima kot državljan, katoličan in narodnjak sveto dolžnost: v vsakem oziru ščititi in podpirati dobro ter zatirati zlo, biti v tem zgled celemu ljudstvu in pridobivati za to druge. Ta dolžnost ga veže v verskem, narodnem, gospodarskem, kulturnem . . ., vsakem, tudi v političnem oziru. Saj se najvažnejše zadeve na vseh naštetih poljih v veliki meri rešujejo in odločajo ravno v politiki, v parlamentu!

Iz navedenega nepobitno jasno sledi, da mora vsak zaveden državljan, katoličan in narodnjak voliti, če je le katera stranka toliko poštena, da ji smemo zaupati, da bo pošteno in odločno zastopala s svojimi poslanci katoliške ljudske koristi in potrebe v zbornici ali v vladi. Če bi nobene take stranke ne bilo, bi ali sploh ne volili, ali pa najmanj izkvarjeno, da pomagamo za-
brani še večje zlo.

Tako stranko, ki ji smemo kot dobri državljani, katoličani in narodnjaki zaupati, ki po potrebi tudi našo organizacijo brani proti krivicam (preganjanju, razpustu . . .), pa hvala Bogu pri nas imamo! Najzaslužnejši možje za državo, narod, Cerkev in tudi Orla, jo priporočajo ali celo vodijo, zlasti naš cerkveni poglavar in naš narodni voditelj. Zato se bo vsak član lahko odločil, kateo stranko naj voli, nihče se ne bo izognil tej prevažni dolžnosti. Prvi bodo zavedni Orli stopili na volišče, potem pa bodo z vsemi poštenimi sredstvi pomagali

pridobivati še vse manj zavedne volilce, da pridejo izpolnit to svojo državljansko, narodno in versko dolžnost.

Dvojne napake in očitkov se bomo varovali: da bi našo nepolitično zvezo tudi le na videz potegovali v politični vrtinec, in pa, da bi kot volilni upravičenci in svobodni državljani držali v tem izredno važnem času križem roke in stali nedelavni ob strani, ko je treba pomagati katoliški Sloveniji do pravice, naši državi do pridnih in poštenih voditeljev in naši katoliški Cerkvi do neustrašenih braniteljev.

J. H.

○○○○○○○○

Slovensko-hrvatski katoliški shod v Ljubljani 1. 1913: Sprevod na jubilejnim mostu.

Dr. Ivan Pregelj.

Virago victrix.

Povest iz naših dni.

3. Dvignite, Orli...

Popoldanska služba božja se je bila končala in vesele so se zgrinjale množice na zeleno loko, kjer so bili domači Orli in gostje priredili prostor za slavnostno veselico in telovadbo. Enoličnost kretenj je bila ugasnila, izpod krojev je pogledala svobodnejše oseba, prava narava mladih ljudi, duša veselih, svežih, slavnostnih osebnosti: zavest mlade moči, sladka mladostna nečimernost, vesela šegavost, mehka sreča prve komaj jasne slutnje, da je čudovito od Boga v ljudi, v zdrave moške mišice in v sladki ogenj dekljskih oči. Živeje od solnca je razžarjevala bližina prvega javnega nastopa mehko polt vrljih Orlic. Žejalo je Orle, pa ne iz vročine in želje po vinu, iz vsednevne razburjenosti, iz čudnega nemira. Naraščaj je vrvel skozi ljudi: mali rdeči popki, posejani na pot in ograjeni telovadni prostor, nedorastli obrazi, gladki kot božja dlan, oči nemirno jasne, a lica tako ginljivo resna, polna pričakovanja...

Zdaj je utihnil val ljudstva. V ozračju nad zelenjem in božjim solncem je dahnil slišno popoldanski veter. V trakovih in praborcih je zaživelo. Iz ozadja je udaril glas godal, sunil, pozval in klical:

„Dvignite Orli...“

Skozi ljudi se je prerila brhka četa in vstopila in stala; in vstala je zanjo še druga, krdelce Orlic in se zapletlo med moške vrste, se prelijalo. Pesem pa je bajila toplo, vabeče. Iz solnca je zajel umetnik sladko melodijo, da veže srce in giblje ude in se prelija in bi človek še pel in še pel tisti prečudno mehki trio... O, Vinko Vodopivec! Bog bodi zahvaljen, da ti je bilo prizaneseno, ko je ob Tebi strela udarila v topolo. Bog sam je hotel in je bil vesel vnaprej sladkosti tvojega tria, ki ga je vnaprej poznal in v tvoje uho usadil za tisoče in blagoslovil...

Himna je utihnila. Pred čete je vstala poveljnica Orlic in se vzpela na majhen oder. Bila je botrica novega prapora, duša vse

orlovske misli na fari. Pavle je pogledal nanjo in srce se mu je vnelo:

„Ana Jeranova! Bog te živi!“

Deklica je stala in govorila:

„Večni, Sveti, Vsemogoči!

Tebi prvemu čast in slava!

Tebi duše naše nesmrtné,

Tebi naših rok dejanja,

Tebi naša moč in rast!“

Kratko je prestala. Z živejšim izrazom spoštovanja in vere je nadaljevala:

„Blagoslovi, Troedini

vrste borcev za resnico,

za pravico, za lepoto.

za dobroto, ki je v Tebi

in iz Tebe vekomaj...“

Zopet je deklica prestala, razvezala nato svoji roki proti nebu in se še posvečevala:

„Slava še Tebi, mati Marija,

ki od vekov si vsa čista,

sveta, roža čudovita

v vrtu rajске Vsemoči!

Blagoslovi naše želje,

naše sanje, naše solze!

Naj smo tvoje čiste duše

Tebi v radosti tih odsev!“

Lice je od ganotja pobledele dekletu. Njena sveta sla se prenesla v njene družice in žene med gledalci. Komaj slišno je pel popoldanski veter v praporcih in trakovih. Tu pa tam je mehko srce tajilo solzo ganotja in svetega zanosa. Takrat pa je govornica spregovorila znova, zajela pred se z rokami. Polno ji je pel glas:

„Slava sveti domovini,

materi junakov vedrih

slavni, močni in edini,

sveti Jugoslaviji!

Njej le verni, njej le zvesti

družimo se v vrste jedre,

jačimo moči si mlade...

Naših src ljubezen sveta

njej le sije, njej gori.“

Živahno se je zgenilo v poslušalcih. Pri-tajeno je vzkliknilo iz resnih orlovskih vrst. Klic ljubezni je hotel, da vstane, a je onemel spričo slovesnosti trenutka. Samo eden je šepetnil:

„Ana, blagoslovljena.“

Pavle je bil. Vso dušo mu je bila ogrela pesem, vse čuvstvanje so mu bile zanesle ustnice, ki so pesem govorile. Daleč, daleč je bila ugasnila slika one druge Ane, prav tako lepe kot Jeranova, prav tako mlade, a nesrečne na potu, ki ga je bila nastopila...

Jeranova Ana pa je stopila za korak naprej, pogledala po Orlih in Orlicah, pogledala po ljudstvu, ki je stalo ob ograjenem prostoru in je rekla prisrčno, da lje solze zvbilo na oči:

„Bog vas živi, bratje in sestre, bratje Slovenci, sestre Slovenke, matere naše, žalostne sestre, sveto je vaše in naše gorje.“

Tiho je bilo, glas je umrl. V mislih se je zjasnilo, da misli pesem zemljo neodrešenih in še zemljo njega, ki je sladki trio pel. Govornica pa je dvignila roke kakor za blagoslov:

„Bog blagoslovi naše gore, naša polja, naše vode, našo zemljo, morje in nebo! Bog ohrani, Bog blagoslovi naših Velikih tihe zibelke, naših Večjih temne grobove, naših Največjih sveti spomin.“

Samo trenotek, kratek oddih. Nato vneto, iz vse duše, iz vsega srca:

„Bog blagoslovi, Bog ohrani sveto naše slovensko ime!“

Govornica je zdrknila z odra. Klici veselja so sunili. Glas godbe jih je prevpil. Jedre čete so se zgrnile, šle, nastopale, gibale v zvokih domačih pesmi, snivale v sladki ritmiki dekljskih simbolov, napadale v sunkih jakih moških mišic in se umirjale kakor v ples in cvet, v pestre podobe. In vetri so igrali v praporcih in trakovih in trпки klici povelj so sekali v ploskanje gledalcev in kdorkoli tega še ni videl, je plakal, plakal . . .

* * *

In zdaj so sedli za mizo Jeranova Ana in njen brat Peter, predsednik Lokarjev Štefan in Zalaznikov Pavle. Še Podjamskega Janeza so poklicali, ko se je ogledoval kam bi sedel. Pa je bila miza dolga in se je še nagnetlo domačih in tujih in je vzrastel vesel pogovor ob mizi in od mize k drugim mizam. Pijača na žejo je teknila, veselje je razvezalo duše. Pokroviteljsko je stopil domači župnik od mize do mize, domači kaplan pa je iskal za pevci — Orli, da bi pokazali, koliko zmore pevski odsek. Naraščaj pa je predel med odraščeni in bil nestrpen, kakor da pričakuje še nečesa . . . nestrpni, veselja lačni, srečni naraščaj . . .

„Krasno je uspelo“, je dejal predsednik Štefan. Načelnik se je nasmehnil in pripomnil:

„Malo prve šole za veliki nastop na Brezjah.“

„Hudnika, ali jih bo togotilo, naše nasprotnike“, je pripomnil Podjamski Janez.

„Vidiš, da danes niso čakali,“ mu je prikimal Štefan.

„Fantje, vesel sem,“ je tedaj vzkliknil Pavle in dvignil čašo. „Bog živi, eks!“

„Nikar,“ je rekla Jeranova Ana.

„Ah kaj, Anček. Na veselje se pije,“ je odvrnil Pavle. „Ne boj se. Plačam vse sam.“

„Zakaj neki, vsak svoje,“ je menil predsednik.

„Pri vinu ni šarž, predsednik, jezik za zobmi,“ se je smejal Pavle in s svojo široko dobro voljo privezal najprvo srce Podjamskega Janeza, ki je tiščal nekaj bore novcev v žepu.

Pristopil je župnik. Pavlu se je posrečilo, da ga je pregovoril in je prisedel, pohvalil posebej predsednika in načelnika in še Ano. Potem je vstal z opazko, da je župnik za vse. Ob mizo so stopile Orlice z dobrotki.

„Zagrabi, Ana!“ je rekel Pavle in dejal, ko je videl, da je potegnila deklica le nekaj listkov iz vrečice:

„Ah, kaj. To se zagradi tako!“

Nasul je pred deklico prgišče listov in plačal. Deklica je hvaležno razgrinjala. Bil je dobitnik vmes. Kurnik z gosjo.

„Oh,“ je zaklicala, „kako bom v kroju nesla domov.“

„Ponesem ti jaz,“ je dejal Pavle.

Uprla je vanj svoje oči in vprašala nagajivo:

„Ali res? Dolgo te že ni bilo k nam. Ali boš še znal?“

„Bom,“ je odvrnil fant in povesel pogled. In kakor nevolja se je hotela oglasiti vanj:

„Ali sem ji že kaj kdaj obljubil? Kaj mi hoče očitati?“

„Pavle, presneti fant, kje tičiš, peli bomo,“ ga je vzdramil kaplanov glas. Vstal je od mize. Nemi so obsedeli Štefan, Peter in Ana in le Podjamski Janez je udaril ob mizo in dejal:

„Hudnik.“

Pesem je preglušila njegovo besedo, katero je bil podedoval po očetu. Za vse na svetu bi bil rad pel v zboru, pa mu niso dali. Prav nič posluha ni pokazal. Zato pa je poganjala še celó v njegovem preprostem in poštenem srcu plevelna kal: zavidal je pevcem. Oni so mu zavidali njegovo silno moč. Dal bi jo bil za posluh. Pa je že tako, dragi fantje, na svetu, da samo tisto hočemo na svetu, česar nimamo in nismo za tisto, kar nam je Bog dal, prav nič hvaležni . . .

Prvi mrak je hladno dihnil v veselico. Ljudje so se razhajali. Pavle je vztrajal in

plačal. Pesem in pijača ste ga bile razvnele. Dražil je Ano z gosjo, katero je bila zadelala. Vračala mu je vedro. Potem pa se je odločno zresnila in vstala, da pojde.

„Pa gos?“ se je smejal Pavle.

„Saj si rekel, da mi jo poneseš,“ je odvrnila.

„Ampak, če mi po poti uide, lovil je ne bom,“ je odvrnil. Vstali so. Bili so že med zadnjimi, ki so odhajali. Stopili so na faro. Načelnik in predsednik sta stopila še v društveni prostor. Pavle in Ana sta krenila sama po cesti. Tedaj je rekel Pavle:

„Tako lepe, kakor si bila danes, ko si deklamovala, te še nisem videl.“

Deklica ni odgovorila.

„Strašno si srčkana,“ je še pripomnil Pavle.

„Molči,“ je odvrnila resno.

„Zakaj? Ali ni res?“

„Prav ni, da trapaš. Saj nisem Jerajeva.“ Fant se je suho nasmehnil in vprašal bridko:

„Ali mi hočeš kaj očitati?“

„Zakaj, Pavle?“ je odvrnila pošteno in toplo. Potem sta molčala.

Od Jerajevih jima je prihajala nasproti družba deklic. Ko so šli drug mimo drugega, se je oglasilo iz deklet:

„Servus, Pavle, kaj si gos kupil?“

Pavleta je pogrelo. Bila je Jerajeva Ana, ki je vprašala. Ni ga jezilo, da je vprašala po gosi, zbolel ga je njen vojaški pozdrav: servus.

„Kupil“, je odgovoril. „Hiti! Jaz mlado gos, zate pa so prihranili še starega petelina.“

„Ali takega, ki čuka?“ se je prešerno zasmejala dekleta. Fant ni odgovoril.

„Kako je zoprna“, je dejal, ko sta bila prešla z Jeranovo.

„Pa si prej hotel, da ti nekaj očitam,“ je odvrnila deklica.

„Svoje si pa le misliš“, je menil trpko fant.

„Zakaj, Pavle?“ je rekla toplo. „Veruj mi, ne mislim in ne sodim. Nekaj drugega pač, Pavle.“

„Kaj pa, Anica?“ je vprašal.

„Bojim se,“ je rekla in dostavila tiho: „Pa molim.“ Ogrela mu je znova dušo. Ko sta slovo vzela, ji je stisnil roko in dejal proseče:

„Ana, Anica!“

(Dalje.)

Pismo od vojakov.

Br. Karol Gorjanc iz Gorenje Save pri Kranju (član odseka Šmartin pri Kranju), katerega je dal poročnik Farkaš pri vojakih zapreti, ker je našel pri njem Zlato knjigo, orl. Poslovnik in Domoljuba, a je bil po interpelaciji posl. Brodarja na vojnega ministra oproščen, je poslal domačemu odseku pismo, ki je vredno, da ga objavi tudi Mladost. Glasi se:

Bratje, kakor sem vam že pri poslovilnem večeru priporočal, da nadaljujete, vztrajajte in utrjujete, kar smo začeli, tako vas sedaj rotim, da ne odnehate se utrjevati ne telesno, ne duševno, ker vam bo oboje prav prišlo v življenju med svetom.

Prvič telesno! Čakajo vas težki dnevi posebno mlajše, ko vas bo rešila samo vaša vztrajnost in utrjenost, da ne podležete že prvi poskušnji. Drugič duševno! To je najglavnejše vprašanje sedanjega časa. Človek, ki je duševno slab, je kakor kaplja na veji; dokler ni vetra se dobro drži, ob vetru pa se zaziblje, dokler ne pade ter se brez sledu izgubi. Ravnotako je s človekom, če se od mladosti ne utrjuje v resnicah svete vere. Hitro ga zapelje svet s svojimi omamljivimi sredstvi, katere mu ponuja. Gorje fantom, ki niso utrjeni v resnicah sv. vere, ko gredo od doma! Izgubljeni so.

Prevažno je delo, ki ga je započela orl. zveza s tem, da utrjuje mlade ljudi dušno in telesno. Blagor vsakemu, ki se ravna po njenih načelih, načelih Zlate knjige in Po-

slovnika. On dela za čast božjo in za svoj in celega našega ljudstva blagor.

Sedaj boste začeli s fantovskimi večeri, ki vam naj ne bodo prisilni zdehajoči večeri, ampak živi fantovski sestanki. Tu naj se predava, deklamira in govori; tu li Vi sami. Le s tem se izobražujete najbolj, ako tudi sami primete za besedo. Berite Spomine

orl. mladosti, kako so delali!

Bratje! Ne glejmo samo v bodočnost, kaj nam prinese, temveč oprimimo se z vso resnostjo dela, da se dvignemo na visoko stopnjo napredka! Ne sme nam biti vse eno, kako visoko se povspnemo, kajti najvišji ideali so naš cilj. Zato dvignimo prapor sv. Križa visoko nad glave ter udarimo z njim na plan!

○○○○○

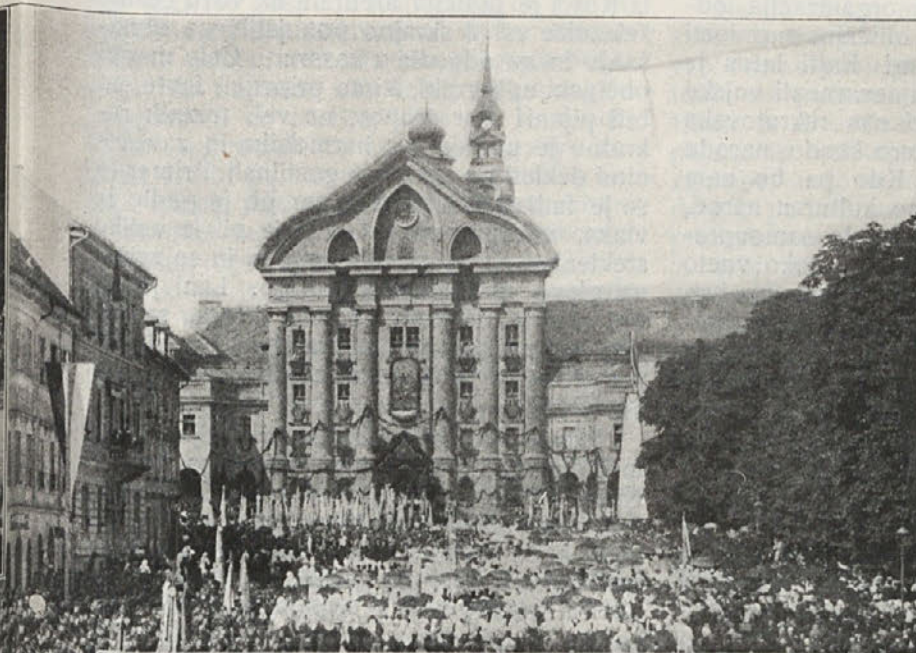
Rekruti.

Nekdaj so se zbirali pod jesen naši fantje, da odrinejo v Celovec in Ljubljano „služit cesarja“. Mnogo so vpili, pili in kolovratili potrjeni naborniki od nabornih dni skozi poletne in jesenske noči, nedelje in praznike, tja do pijane poti v kasarno, kjer so začeli delat pokoro in molit kozje molitvice.

Nekdaj so menili, da rekrut mora vpiti, piti in noreti, kakor so menili, da otrok mora jokati in starček kašljati, da je treba živino tepsti in kleti vmes, ob žegnanju pa koga pošteno nabiti.

V dolgi vojski so morali na nabore in v vojake tudi prileteti možje, slabotni in pohabljeni, nobeden pa ni šel z veseljem v gotovo smrt in na križevi pot. Zato so naborniki in rekruti kaj tiho in potepeno odhajali z doma, doma pa se je postavljala in je kolovratila kvečjemu kakšna pokveka, ki se ji ni bilo bati, da jo neizbirčna komisija potrdi, čeprav le za krompirjevca in četudi bi trajala vojska vekomaj. Vse rekrutovske svečanosti so bile bolj pogrebne značaja.

Po vojski, če smo trditi, da je že končana, bi človek menil, da bodo potrjeni fantje postali bolj resni in zamišljeni, ker vedo kaj vse čaka človeka pri vojaki in da dandanes vojske niso več tako nemogoče, kakor so se zdele nekdanj. Tudi jemlje v vojake tako številne in piškave, da se nič kaj ne more postavljati današnji potrjence vpricho drugih mož in

Slovensko-hrvatski katoliški shod v Ljubljani l. 1913; Zbiranje sv. maše na Kongresnem trgu. Pohod mimo mestne hiše.

fantov, ki so že skoro vsi v vojski služili. In vendar! „Naše dobro slovensko ljudstvo“ ima v svoji naravi nekaj posebnega, kar v potrjenem fantu in rekrutu povzroča v mirnem času nekako posebno srbečico. Le da se je ne prežene s praskanjem, ampak z rjoventjem, kletvino, pridušanjem, voglarjerem, pijajo in pretepom. Latinci so rekli: čeprav naturo našeneš z burkljami, se nazaj povrne. Jaz pa pravim: rekrutovsko nedostojno srbečico bo le orlovska organizacija odpravila, ki mora sčasom običajne surovosti nadomestiti s čim lepšim! Kajti letos je vzlic mrazu, Macedoniji in nevarnosti vojske zopet začela razsajati pri nas rekrutovska bolezen, fantom v mnogotero škodo, narodu in državi pa v sramoto. Kdo pa bo nam Slovence verjel, da smo kulture narod, kdo bo nam priznal pravico do samouprave, za katero se velika večina tako vneto bori, če „cvet naroda“ ob odhodu na jug, kjer naj bi pokazali Slovenci svojo kulturno naprednost, v pijanosti kaže največjo posurovelost? Saj mnogi ljudje sodijo vrednost našega naroda, šole, Cerkev, vere . . . ravno po nastopu naših rekrutov, ker drugih Slovencev nimajo prilike opazovati.

Ne vem, kakšne prizore so nudili letošnji rekruti doma, na vasi. Videl pa sem jih dosti v Ljubljani, kjer so se zglasili v kasarni in zbirali za odhod v težko vojaško službo. Ne trdim, da jih je bilo veliko, ki so vzbujali žalost, nevoljo, zaničevanje v gledalcu, vendar bili so tudi takšni. Govoril sem na cesti z rekruti — Orli, ki so trezni, dostojno podali znancu roko v slovo

in spraševali v zadevah organizacije, ali se informirali o svojih novih potrebah. Čast njim in Orlu, ki jih je pomagal vzgojiti! Videl sem pa tudi rekrute, ki so čisto nepripravljeni za dolgo pot in novo življenje, pijani, rjoveč in pridušajoč se kolovratili skozi mesto v kasarno. Videl sem rekruta na dvorišču vojašnice, ki sta ga dva vojaka do nezavesti pijanega vlekla nekam spat. Slabotnega rekruta otročjih lic A. Pr. iz Kov.) je policija aretirala na vozu cestne železnice vsled skrajno pohujšljivega obnašanja in ga odvedla v kasarno. Celo mnogi občinski odborniki, ki so pripeljali fante, so biii pijani! Par tropov ne več treznih rekrutov je pohajalo s harmoniko in zavešenimi dekleti po cestah in gostilnah. Primerilo se je tudi nekaj nesreč: par jih je padlo iz vlaka, nekaj iz voza; eden je pil iz velike steklenice na mostovžu vagona in se zvrnil na glavo na kamenito progo. Lani jih je več smrtno nevarno zbolelo, ker so se pijani in nezadostno napravljeni prehladili v mrzlih barakah in vozovih. Koliko jih bo letos?

Fantje, kaj bi rekli, če bi ljudje videli med takimi rekruti tudi kakšnega Orla? Naša načela kaj tacega ne pripuščajo; hočejo nas vzgojiti v poštene, zavedne, trezne ljudi, ki so vsemu ljudstvu za zgled. Storimo pravočasno vse, da noben brat rekrut ne bo šel nepripravljen, podivjan z doma v vojake in vplivajmo tudi na neorganizirane v ta namen. Storili bomo svojo dolžnost, v čast in korist Orlu, domovini in nabornikom samim.

P. Peregrin.

○○○○○○○○

Dobro se je imel.

Konec.

Prvi del zdaj končnoveljavno določene sporeda je tvoril boj gopoda Kopeckija, ki je venomer nekaj prežvekajoč že slonel na ograji, z rogovilastim domobranecem tretjega poziva. Vendar njegova dela prav nič niso odgovarjala njegovim znamenitim izjavam, kajti že koj po prvih spopadih z „mednarodnim“ nasprotnikom gopodom Kopeckijem, ki je hropel kakor parni stroj, je stal z rokami in nogami na tleh kakor žival in je ravnodušno pustil sodnika šteti do šest, ne da bi se še kaj ustavljajl in tako je moral priznati, da je premagan. Gospod Kopecki mu je pripeljal „kapitalprimo na črepino“, kakor se je eden gledalcev strokovnjaški izrazil.

Nato je prišel odločilni spopad Poglajen-Kuba na spored. Dolgotrajna je bila ta borba; Miha Poglajen je imel res težko delo, da bi pitanega gospoda Kubo z rokami kakor salama, ki je končno na trebuhu ležeč pokrival pozorišče, obrnil na hrbet. Ko se mu je nazadnje vendarle že posrečilo, je dobil gospod Kuba priložnost in je napravil „most“, to se pravi, da se je še enkrat izmaknil porazu s tem, da je dvignil na rokah in nogah s prsi odzgoraj. Toda ta zvijača je mogla Mihovo zmago le za kratek čas odgoditi, kajti s ponovnim naporom je med ploskanjem in rjoventjem občinstva korajžni Miha most udrl in brez napake, po vseh predpisih grškoriške rokoborbe položil gospoda

Kubo na tla. Ko se je gospod Kuba po odihu zopet vzdignil, je prijel zmagovalca z obema rokama za desnico in mu jo prijazno stresal, priznavajoč brez nevoščljivosti njegovo zmago.

Do tu je šlo vse po programu. Toda, ko bi moral slavni Miha dobiti premijo 200 kron, nepristranskega gospoda predsednika železnic ni bilo nikjer. Kjerkoli so ga iskali, zmerjali, kleli in grozili, najti ga niso mogli. Niti zakletev gospoda Kopeckija, da mu bo vse zobe z enim samim strokovnim udarom izbil iz čeljusti. niti zatrdilo gospoda boksača, da ne more biti daleč, ni pomagalo zmagovalcu do plačila, ki si ga je z odrtinami na ramah in komolcih krvavo zaslužil. Da bi pa mogel biti na mostovžu zunaj v trikoju pozvanjajoči klicar demaskirani predsednik železnice, to ni prišlo nikomur na misel, najmanj pa ubogemu opeharjnemu Mihi, ki se je moral navsezadnje vendarle premiji odreči.

Za razdrapanim zastorom je zamenjal Miha svoj umazani borilni triko za svojo obleko, preštel svoje novce in našel še okrog 25 kron, od katerih je iz previdnosti odločil 6 kron in jih vtaknil v telovnik, potem pa je zapustil kraj svoje nesreče, spremljan od prijaznega voščila „na skorajšnje svidenje“ gospoda boksača.

Ko je stopil Miha na plano, ga je zgrabila silovita jeza; prav pošten „domač“ pre-

tep bi mu bil kot razvedrilo najbolj pogodu. K sreči je bilo tukaj tudi za to poskrbljeno. Prav blizu arene za rokoborbo se je nudila trajna priložnost za udeleževanje takih nagovov. Glasno ropotanje, škripanje in kričanje je vzbujalo njegovo pozornost. Tam je stala „baraka za razbijanje“. V njej se je smelo za eno krono trikrat zagnati leseno tnalno na kup starih krožnikov, skled, kozarcev, svetilk, piskrov, vrčev, ceht itd.

Ne da bi kaj mislil, se je prirnil Miha skozi krohotajočo se gnječo in je začel z vso vnetostjo svojega razjarjenega srca metati tnalne na počene piskre in ubite krožnike. Kadar je dobro zadel, da so frčale črepinje piskaje in ropotaje na vse strani, je vselej zahropel zadovoljni „he!“ in metal je tako dolgo, podpihovan od pohvalnih vzklikov premetencev, ki sami raje gledajo, kako drugi svoj denar proč mečejo, dokler se ni zaokrožil račun na 15 kron.

Za eno krono si je potem kupil pri branjencu, ki je nosil svojo kramo v omarici pred seboj, svalčic in se potepal tri ure lačen po mestu, kajti njegov vlak je odhajal šele ob 9. uri zvečer.

Dobro se je enkrat imel Miha, ampak pametno in lepo pa to ni bilo — — —

— — — Kadar imajo otroci (in tepci) denar, imajo kramarji semenj — — — — —

P. Peregrin.

Žrtve francoskih duhovnikov v vojni.

Med vojno od roke atentatorja ubitemu socialističnemu voditelju Jeanu Jauresu so lani odkrili v Montpellieru spomenik. Pri slavnostnem odkritju je govoril tudi bivši vojni minister Painlevé, ki je v svojem govoru krivično in lažljivo obsojal francosko duhovščino, češ da ni storila svoje domovinske dolžnosti, da se je po prizadevanju škofov večina duhovnikov zadržavala za fronto oziroma v takih oddelkih, ki so bili izven nevarnosti vojaške smrti. Hvalil pa je učiteljski patriotizem, češ da je učiteljstvo utrpelo v vojski silno visoke izgube.

Francoska duhovščina, ki je morala v vojni več pretrpeti kakor duhovščina katerekoli države in brez ozira na ogromno moralno

Slovensko-hrvatski katol. shod Ljubljani 1. 1913: Pohod čez Marijin trg.

škodo vsled silnega pomanjkanja duhovne oskrbe doma služiti ravnotako kakor drugi stanovi z orožjem v fronti, pa je to naltolcevanje javno razkrinkala. Objavila je tozadevno statistiko in dokazala, da je služilo v francoski armadi 23.418 svetnih duhovnikov od katerih je padel 3101, s častnim križem legije je bilo odlikovanih 895, z vojno kolaj-

no 1523 in z vojnim križcem 10.414 duhovnikov. Redovnikov—duhovnikov je služilo v vojni 9000, izmed teh jih je padlo 1517.

Po objavi te statistike se je g. Painlevé začel izgovarjati, da časnikarji niso pravilno poročali o tem poglavju njegovega govora, kar mu pa ne bo dosti pomagalo, ker ga je duhovščina tožila pri sodišču.

Dvoje naziranj o življenju.

Po ulicah Pariza je se izprehajal častnik. Vse njegove misli so se vrtele okrog vprašanja: kaj naj storim, da se bom danes kar najbolje imel? Ljudje so ravno prihajali iz cerkve. Pomilovalno se je smehljaj častnik tem trapom, ki se ne znajo zabavati. — Malo dalje sreča častnik frančiškana in spozna v njem starega tovariša iz šole. Ustavi ga, veselo presenečen, in začne razgovor z njim. Venomer mu govori o zabavah in uživanju življenja, pomilujoč tovariša, ki mora kot frančiškan živeti tako pusto življenje samoodpovedi in zatajevanja. — Nazadnje vpraša častnik patra: „Povej mi vendar, ljubi tovariš, kako si mogel storiti tako nevaren korak? Če te tvoje zaupanje na plačilo po smrti prevara, si zastoj žrtvoval svoje življenje in se odrekel tolikim užitkom.“ — „Kaj pa, če je res po smrti večnost“, pravi pater, „potem si ti neizmerne dobrote in naslade večnosti zavrgel za be-raške užitke tega kratkega življenja. Ti veliko staviš, da bi malo dobil; jaz pa malo stavim, da bi neizmerno veliko dobil.“

Duhovne vaje za Orle vrše kaj pridno fantje na Češkoslovaškem. Navadno se zberó v 4 do 6 večerih (v zakristiji, društveni sobi in pod.) k duhovnemu nagovoru, čez dan se zadrže resno in zbrano, razmišljajo vsebino nagovora, zjutraj gredo k sv. maši, končajo pa vaje s skupnim sv. obhajilom. Pri nas zelo počasi začenjamo s to novostjo. Kjer pa so duhovne vaje že imeli, so še vsi živi in celi ter si jih za prihodnje leto zopet žele. Zakaj bi naš odsek moral vedno in povsod biti zadnji?

Prosvetni odsek čl. Orla ima večkrat v zadnjem letu zborovanja za voditelje prosvetnega dela v orlovskih vrstah iz cele države. 15. febr. so zopet imeli v Brnu svoje zborovanje.

Prof. Dostal (Brno), ki je padel pri orodni telovadbi, še vedno leži v bolnici (10. febr.) Zato je prevzel vse njegove mandate in delo v vaditeljskem zboru Č. O. S. br. Kostelka.

Orel in Venkovska Omladina na Čsl. Zadnje mesece zopet pišejo češki listi o razmerju v Orlu in V. Omladini. Ker je Orel silno napredoval in se izpopolnil, se zdi mnogim voditeljem (zlasti duhovnikom, ki težko delajo v vseh številnih organizacijah), da bi brez škode lahko razpustili Omladino, ker itak ne nudi članom nič drugega, ampak le mnogo manj nego Orel, ker je slabo organizirana, nima močne centrale in obstoji vse njeno delo v predstavah, zabavah in letnem romanju. Drugi voditelji žele, da V. Omladina ostane in se pozivi na podlagi sklepov tozadevnega posvetovanja skušenih organizatorjev. Zdi se, da bi v manjših krajih kjer imajo delavnega Orla, brez škode opustili Omladino, kjer pa je dosti mladine in voditeljev, ki hočejo Omladino imeti in tam, kjer ni mogoče osnovati Orla, naj bi delovala Omladina. Po teh smernicah se organizirajo pri nas na Štajerskem Mladeniške in dekliske Zveze (glasilo Naš Dom).

Pomanjkanje duhovniškega naraščaja povzroča veliko skrbni vernim Čehom. V 7 bogoslovjih imajo le 252 bogoslovcev (med temi 131 Nemcev!): 5 milijonov katoliških Čehov ima komaj toliko bogoslovcev kot 1 milijon Slovencev! Pred

nekaj desetletji pa so češki dijaki v precejšnjem številu hodili v slovenska bogoslovja; še dandanes deluje med Slovenci okrog 100 duhovnikov Čehov. Okrog 300 čeških duhovnikov je odpadlo k „češkoslovenski narodni cerkvi“. Pri nas takih pojavov vojska ni pustila. Kaj bi počele naše organizacije, če bi imeli, kakor Čehi, $\frac{1}{3}$ manj duhovnikov?

„Sveta vojska“ je imela 18. febr. svoj obč. zbor v ljublj. Unionu ob piči udeležbi. Škoda, da za tako potrebno organizacijo ni več zanimanja, oziroma, da niso ljudje, ki delajo v raznih drugih organizacijah za cilje Svete vojske, v ta namen bolje organizirani (Ali ne bi bilo primerno, da bi vsako izobraževalno in vzgojno društvo imelo za treznostno (in narodno-obrambno) delo med člani in v kraju društva sploh posebnega odbornika?) Na občnem zboru je govoril tudi zastopnik J. O. Z. o delu za treznost med Orli.

Orjuna (Organizacija jugoslovanskih nacionalistov) je začela nastopati tudi v Sloveniji. Na prvo si je pridobila nekoliko simpatij tudi med katoliškimi Slovenci na Štajerskem, ker je začela z zmernimi sredstvi (klofute, nagovori, pobiranje šip) krotiti štajerske Nemce, katerim je zelo zrastel greben, ko so jih vabile razne jugoslovanske politične stranke k sebi (za volitve 18. marca). V noči pred pustnim pondeljkom pa so napadli člani Orjune Cirilovo tiskarno v Mariboru (ker se v nji tiskajo katoliški ljudski slovenski listi) in jo močno poškodovali. Tudi v Ljubljani že rogovilijo, a še bolj ponižno, organizirajo pa se tudi v večjih krajih na deželi. Med Orjunci je velik del Sokolov, katerim Sok. Savez oficijelno (uradno) ne ukazuje, pa tudi ne prepoveduje tega. Vidi se, da Orjunci pod plaščem narodne in domorodne požrtvovalnosti nameravajo s palico in samokresom (po vzoru laških fašistov) strahovati katoliško ljudstvo in ga ovirati v njegovem svobodnem udejstvanju. Upati smemo, da bo državna oblast (sodniki, orožniki, policija in vojniki — vseh imamó dosti) hotela krotiti Orjunce, ščititi nepostavno napadene, pa tudi kaznovati vsakega napadalca, najsibo kdorkoli. Ako bi oblast

tega ne storila, si bomo katoličani sami morali pomagati; je nas več kot dovolj, da se obranimo. Za ugled in celo obstoj države pa bi bile take v državi neizmerno škodljive, ker bi se razvila iz tega meščanska vojska (med skupinami državljanov iste države), ki je za državo nevarnejša od vojske z drugo državo. Lepi narodnjaki so to, ki tirajo narod v državi najgloblji prepad! Na Štajerskem so se bili že začeli vsled nasilnega nastopa Orjune v Mariboru organizirati ljudski sloji. Nemci in Lahi se lahko smejejo „jugoslovanskim nacionalistom“!

Sokoljič (1923. št. 1.) uči svojo mladino takole: „Vse izginja, ostaja samo to, kar človek ustvari... Sokolstvo je organizacija ljubezni. Njegovo sveto pismo se začena z besedami o bratstvu, poje slavo in čast bratski ljubezni in konča z veliko prerokbo, da odrešenje človeštva leži samo v onih, ki so od vrha do dna napolnjeni s čisto studenčnico ljubezni, bratstva in enakosti.“ (Tako govori tudi „sveto pismo“ očetov francoskih revolucij!) „Bog stvarnik ljubezni, enakosti in bratstva pa je zdravje. Zdravje je vir vsega hotenja in ustvarjanja v novem letu in v vseh bodočih letih.“

Sokoljski Glasnik (1923. št. 2.) oznanja: „Naša duša je posoda vrlih in kreposti, ki se natekajo vanje iz idejnega vrelca Sokolske Misli...“ Najvišja pravna počela so: sokolsko bratstvo in enakost. „Ni treba, da bi nam udarjal na sluh glas suhoparnega moralista ali svetohlinca (to je: ni nam treba nauka Kristusovega in Cerkev); dovolj je, da poslušamo zapoved človeškega dostojanstva, ki ne dovoljuje, da bi zatirale in ugonabliale strasti, kar ustvarja trezno in smotreno delo! — Glavna pravila „sokolske morale“ (nравности) in vzgoje so: skrbi za svoje zdravje, za svoj napredek (ali pri tem ostani pošten), ne bodi sebičen, bodi resnicoljuben, največja pravna dolžnost je obrana narodne svobode, niti se ne povišuj niti ponižuj, ne trati narodnega premoženja, vzgajaj v sebi vsa plemenita svojstva. (Ker vsak človek lahko po svoji glavi presoja, kaj je narodu v korist ali v škodo, bi po tej morali smeli pristati raznih strank v državi eden drugemu ubijati, požigati si itd. — Kakor delajo fašisti, heimverovci in orjunci. Koliko ta morala more koristiti narodu?) — „Alkoholizem imamo smatrati za neetičen pojav, vseskozi nasproten sokolski ideji in načelom Sokolstva... Pobjili bomo alkoholizem vedno in povsod, kjerkoli bi se hotel vgnezditi v naših vrstah in ga bomo zatirali z vso našo neizprosno energijo, kjer se pojavi v narodu. Pot bo trnjeva, delo bo težko, a kdor je Sokol, ne pozna strahu in se ne boji napora. Zmaga pa bo naša — ker je Sokol še vedno zmagal, kjer in kadar je hotel. (Težko bo šlo, ampak — želimo mu obilo uspeha! Ker besede so mogočne.) — Kralj je odlikoval (za zasluge za sokolstvo) 7 inozemskih gostov na ljubljanskem zletu z redom sv. Save 4. reda, posebej še 5 čl. Sokolov in 1 Sokolico; izmed jugosl. Sokolov pa sta dobila orden sv. Save 3. klase urednik Sok. Glasnika dr. L. Popović in starosta Sokola I v Lj. dr. P. Pestotnik, orden 4. klase dr. Murnik, M. Ambrožič, France Ažman (Kranj), dr. Vašič (Novo Mesto), N. Marolt (Ljubljana), dr. Lj. Pivko (Maribor), Lj. Krajec (Maribor), Dušan Bogunović (Zagreb), Branko Palčić, dr. Vojinović itd., skupno

40 kolajn 3.—5. reda. Ukaz je datiran 4. decembra 1922. Dolgo je trajalo, preden so si razdelili zasluge, starosto dr. Ravniharja pa so čisto izpustili.

Svičarski katol. telovadci bodo pletli imeli svoj zvezni nastop v tisoč let starem božjepotnem mestu Einsiedeln. Za dvodnevno prehrano in prenočišče bodo izletniki plačali po 19 švic. frankov (okoli 400 Din!). Povabili so 11 inozemskih zvez. Zastopana bo na tem nastopu tudi vlada in vojna uprava zvezne republike. Za 1. 1923 je sklenjenih 9 telovadnih tečajev po 1—4 dni.

V alzaških katol. društvih v adventu in postu z ozirom na spokorni čas sploh nobenih iger, predstav in nastopov ne prirejajo.

Italijanska zveza katol. telovadcev in športnikov je začela razmišljati, ali ne bi kazalo tudi v tej deželi, kakor je to že skoro povsod izvedeno, osnovati tudi žensko telovadno zvezo.

Telovadne večere za občinske odbornike so imeli v l. 1907—1915 v Berlin-Wilmersdorf, lansko leto pa so jih začeli v Nürnbergu.

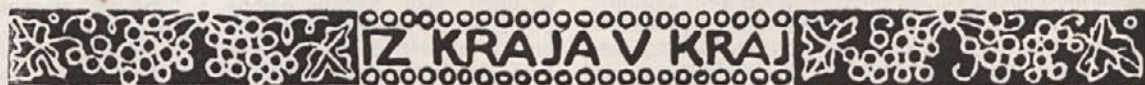
Hrvatski Sokol (br. 1. l. 1913) naziva v uvodniku svoje (in hrvatstva) nasprotnike (Pribičeviče, jugosl. Sokole in Orjuncje): peščica plitvih, manjvrednih in povsem duševno zaostalih, nekulturnih, toda pohlepkih in prekanjenih kreatur..., zločinski cincársko ciganski tipi..., ki so na hnavsko prevaren način odvedli imetje hrvatskega Sokola za Jugosl. Sok. Savez iz Zagreba v Ljubljano. — L. 1924. hoče Hrvatski Sokol slaviti svojo 50 letnico, l. 1925. pa na Duvanjskem polju v Bosni 1000 letnico kronanja hrvatskega kralja Tomislava. Letos se morda udeležijo zleta Junakov v Zofiji. Posebno pozornost obračajo na Hrvate izven Jugoslavije in hočejo upostaviti z njimi kulturno-narodne stike. Nasproti veri in Cerkvi je Hrv. Sokol precej zmerem (v primeri z Jugosl. Sokolom, ki je čisto brezverski in prikrito protikatoliški, a se oficijelno tudi udeležuje pravoslavne službe božje!), Orla pa kaj pisano gleda in pravi, da „ni prava narodna organizacija, ker več ali manj pazi na mig izven domovine in je vedno pripravljena slediti zapovedi, ki prihaja od zunaj“ (menda misli na papeža v Rimu). (Naj se preje pouči o resnici glede Orla, preden tako govori in piše, ako mu je ležeče na resnici!). Glede širjenja Orla med Hrvati je mnenja, da ni umestno ker za hrv. Sokol ni nikoli dajal povoda za cepljenje narodnih vrst vsled verske nestrpnosti in se sklicuje na bivšega starešino Carja Lazarja, ki pa je danes ravnokatol. (zasebno pobožen) katolik, dasi je v vodstvu brezverskega Jug. Sokola! Orel je nastal in se širi med katoliško jugosl. mladino, ker jo hoče verno ohraniti in na verski podlagi telesno in duševno vzgajati za koristne člane naroda in države.

Sokoljski Glasnik (službeno glasilo Jug. Sok. Saveza) se je preselil iz Zagreba v Ljubljano. Urejuje ga Miroslav Ambrožič. Vsebinska je pisana deloma v latinici, deloma v cirilici in vseh treh jezikih. Toži, da klerikalci vedno bolj drzno dvigajo glavo proti sokolstvu in z agitacijo razbijajo sokolski naraščaj.

„Mladosti“ se tiska letos 5600 iztisov. Prvo številko je bilo treba ponatisniti.

Priporočamo: „15 govorov o življenju našega življenja“ pod naslovom: Začetek in konec (dr. Mihael Opeka) mislečim bratom, zlasti onim, ki se žele izobraziti v govorniški umetnosti. Knjiga ima 151 strani, stane pri Ničmanu v Ljubljani (blizu Jugosl. tiskarne) 14 Din, po povzetju 17 Din. — Most v življenje (1923, spisal katehet A. Čadež, pri Ničmanu 16 Din, po povzetju 20 Din, 137 strani) je knjiga o vzgoji, polna zgledov in dogodb, pisano polje najboljših paše za duše, hrepeneče po srečni bodočnosti. Koristila bo vsakemu čitatelju trajno, zlasti voditeljem odsekov in bratom, ki gredo v tujino. Dajte jo seboj rekrutom in Amerikancem! — Srbska začetnica (1923, Jugosl. knjigarna, 56 strani, stane 12 Din), ki jo je sestavil pisatelj naše povesti Virago victrix dr. I. P., bodi naša učiteljica srbo-

hrvaščine! Ž njo v roki se pripravljamo na vojaško službo, v kateri nam bo veliko koristilo, kar nas bo naučila. Pokažimo, da smo navdušeni Jugoslavlani slovenski Orli, s tem, da se učimo bratskega jezika, ki je tako sličen našemu. Začetnica ima tudi slovarček. Vsak odsek naj jo ima, vsak izobrazbe željni Orel naj jo kupi.

Pismo uredniku. Ko sem videl, v kakšnih težavah in nevarnostih je fant pri vojaki in dan za dnevom gledal, koliko jih pade ter se pogreza vedno globlje v brezno pohotnosti in uživanja, posebno pa, ker sem spoznal med temi nesrečnimi tudi Orle, sem živo občutil potrebo priprave za to nevarno dobo.

Kakšna naj bo ta priprava? Odgovor je lahek. Sezite po Zlati knjigi! Njena poglavja naj se razlagajo na vaših sestankih, po njenih načelih in po predpisih Poslovnika uravnavajte svoje delovanje; od njih ne odstopite niti za ped, nikjer in nikdar. S tem bo glavna priprava izvršena.

V veliko korist je seveda vsakemu telovadba, posebno če je bila združena s pravo disciplino. Koristna posebno sedaj, ko so fantje tolikokrat prisiljeni vaditi sokolske vežbe, ker sramotno bi bilo, če bi bil Orel med neokretnimi. Vendar: važnejše kot telovadba je plemenitost duha. Telovadcev brez srčne vzgoje nas varuj, o Gospod!

Da bi se pa vpeljalo vojaško poveljevanje, zato ne najdem tehtnega vzroka; kdor zna gibe, temu komanda ne bo delala nobenih težav. Bojim se pa, da bi s takšnim korakom orlovstvo veliko izgubilo.

Za čas upoklicev prosim vse odseke ali, kjer bi boljše kazalo, srenje ali okrožja, naj preskrbe Orloom-rekrutom pred odhodom duhovne vaje.

Za značajnega fanta, trdnega v veri, se Vam ni treba bati. Ne bo se vrnil od vojakov moralno propal in okužen, ne na telesu, ne na duši, ampak kot izkušen bojevnik za večno resnico in srečo domovine

Odslužen Orel-vojak,
M. Močnik, dijak.

Čitatelj „Mladosti“ iz raznih krajev, zlasti bratje v tujini, pri vojaki in tisti, ki so v prejšnjih letih mnogo delali med Orli, pa so se preselili drugam, bi radi katerikrat kaj brali ali slišali o usodi in delu odseka, v katerem so živeli in delovali v preteklosti. Tudi bi nekateri odseki, ki se morajo boriti z velikimi težavami, radi srkali korajžo iz poročil bolj srečnih odsekov Štajerci se zanimajo za Kranjce, Gorenjci za Dolenjce itd.

Kako bi jim ustregli? Kako naj to za Orla in prijatelje Orla tako važno zadevo uredimo? Kaj, če bi vsaj vsako okrožje vsak drugi mesec sporočilo kratko (na dopisnici ali na lističu, priloženem kakemu dopisu na O. P. ali pa naravnost uredniku) Mladosti, kako se gibljejo tamkajšnji odseki? Preseli se, umrje, oženi . . . brat, ki ga poznajo mnogi bratje širom domovine. Ta odsek dobi novo orodje, oni nove kroje, tretji si postavi novo telovadnico, eden izvede lepo akademijo, drugi doseže drugače kakšen dober uspeh — ali ne bi koristilo in zanimalo tudi drugih odsekov, če bi o tem brali v Mladosti? Predsedniki in tajniki — pišite!

Urednik.

Kroparski Orel je z akademijo 4. februarja pokazal, da je vreden svojega obstoja in da sme biti nanj ponosno okrožje. Nastop je otvoril br. predsednik France Petrač, ki je naglašal, da niso bili zastoj napor in žrtve dela in da je odsek tudi duševno napredoval. Sledilo je 12 točk, najprej izvrstna deklamacija br. načelnika („Krik starega orla“). Tudi naraščajnik je glasno in odločno po-

vedal, da so naraščajniki radi pri Orličih, kjer se kaj koristnega nauče. Pesem Orličev je deklamiral ponosno, samozavestno. Proste vaje članov za l. 1923 niso povsem ugajale; pri par članih se je videla površnost v gibih, ki bi morali biti bolj odsekani! Isto velja za naraščaj. Tudi je načelnik preglasno štel. Skupinske vaje so ugajale. Vaje na drogu so pokazale velik napredek; nekateri so vadili z lepo stegnjenimi udi, eden dela celo veletoč. Če bo šlo tako naprej, bo v par letih imela Kropa več izbornih telovadcev. Nastopil je tudi obrtni naraščaj s palicami, ki pa je bil nekoliko slabše izvežban. Sledil je govor o značajnosti. Poleg vaj na drogu so želi največ pohvale „Mladi junaki.“ Bili so dobro opremljeni s puškami, čepicami in sabljami. — Najbolj pa je ugajal prapornik; ljudje so se čudili, kako more tako majhen naraščajnik tako samozavestno in moško nastopati in poveljevati. Njegov govor in izvajanje „junakov“ je bilo prav dobro, le petje naj bi bilo še bolj korajžno. Po simboličnih vajah je nastopil celi odsek k lepi skupinski vaji. Pri vseh točkah in med odmori je pridno sviral domači orkester „Zvezda.“ Razen Kamnogoričanov ni bilo videti dosti okoličanov, kar se v bodoče mora popraviti. Odsek je v splošnem pokazal lep napredek v vsakem oziru. Čast voditeljem in članom! Fr. H.

De Pue, III., Sev. Amerika. Dragi bratje Orli! Ločil sem se od Vas, ali moj spomin je ostal pri Vas. Še se spominjam, kako smo obiskovali orlovske tabore, kako smo skupaj živeli in delali. Grdo so nas gledali naši nasprotniki, ali neustrašeno smo korakali po svojem potu. Vem, da Vas še sedaj zavidajo, a le brez strahu naprej: Orel zre mirno v sinje višave, strele in gromi ga ne plaše! Jaz tudi tukaj cerkev vedno obiskujem, če mi razmere dopuščajo. Obnašanje v cerkvi je tu veliko boljše kakor v starem kraju. Tukaj se fantje ne razgovarjajo v cerkvi, ne postopajo pred cerkvi, še manj pa se tepó, kakor je to navada v C. Bog živi Vas vse! Vaš Andrej Špillar.

Iz Bohinjske Bistrice se prvič glasimo v nam vsem tako priljubljeni Mladosti. Lansko leto (18. VI.) smo ustanovili odsek. A že preje smo imeli stanke, včasih smo pa tudi nekoliko telovadili. Od začetka nas je bilo tako malo, da nam ni bilo mogoče ustanoviti odseka. Kmalu se je pa število članov pomnožilo tako, da nam je bila društvena sobica premajhna in preselili smo se v Cojzovo dvorano, katero je imelo v najemu tukajšnje izobr. društvo. V tej dvorani smo ustanovili odsek. Vpisalo se je 14 rednih članov, naraščaja pa smo zbrali 45 (deček in deklic). Ravno smo se dobro ugnezdili v Cojzovi dvorani, pa že smo jo morali zapustiti. Bistriški Sokol si je na vse načine prizadeval, da nam je odvzel to zavetje in s tem skušal oslabiti naš mladi odsek. Pa se nismo oplašili, vadili smo na prostem. 17. IX. 1922 smo imeli l. redni občni zbor, katerega se je udeležil tudi zastopnik O. P. I. K.

Ježica. Naš odsek bi rad kupil vse letnike Mladosti od leta 1908—1911 in od leta 1912—1914. Kdor bi jih mogel prodati, naj sporoči ceno na naslov: Franc Sever, Ježica pri Ljubljani štev. 28. Kupimo tudi posamezne izmed naštetih letnikov.

Erman & Arhar

mizarstvo

Št. Vid nad Ljubljano 4

Priporočava se za vsakovrstna stavbna in pohištvna dela.

Načrti, proračuni brezplačno.

Stalna zaloga pohištva.

Cene nizke.

Postrežba točna.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 6, pritličje
v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu in jih obrestuje po

5%

brez kakega odbitka, tako da sprejme vsak vložnik od vsakih vložnih 100 kron čistih 5 kron na leto.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago. — Skupno stanje vlog je bilo koncem novembra 1. 1922 nad 110 milijonov kron. — Rezervni zakladi znašajo nad 1 milijon kron.

„INDUS“ D. D. PREJE CARL POLLAK

Tovarna za usnje, vseh vrst čevljev (posebej za telovadne čevlje) in gamaš v LJUBLJANI.

Kdor hoče postati član

Prvega delavskega konsumnega društva

naj se prijavi v **poslovodstvu v Ljubljani** —
Kongresni trg 2 ali pa v kateri izmed poslovalnic, i. s.:

Dunajska cesta št. 36,
Zaloška cesta št. 15,
Celovška cesta št. 1,
Vič-Glince št. 214,
Svetje-Medvode
Škofja Loka,
Kranj,
Križe pri Trziču,
Trzič na Gor.,
Domžale,
Mengeš,
Šmartno pri Litiji,
Sv. Križ pri Litiji,
Trbovlje,
Poljčane,
Makole,
Maribor,
Studenci pri Marib.,

Ruše,
Brezno,
Prevalje,
Mežica,
Črna,
Bloke-Podvelki vrh,
Bloke-Nova vas,
Novo selo pri Koč.,
Ljutomer,
Struge,
Dev. Mar. v Polju,
Št. Janž, Dolenjsko,
Karmel,
Jagnjenica,
Semič,
Sv. Križ pri Kostanj.,
Cerklje na Dolenj.

Orli!

Zavarujte svoje življenje, poslojpa in premičnine le pri

Vzajemni zavarovalnici
v Ljubljani Dunajska c. 17

PODRUŽNICE: Celje, Breg 33;
Zagreb, Pejačevićev trg 15; Sarajevo, Vrbanja ulica 4.

